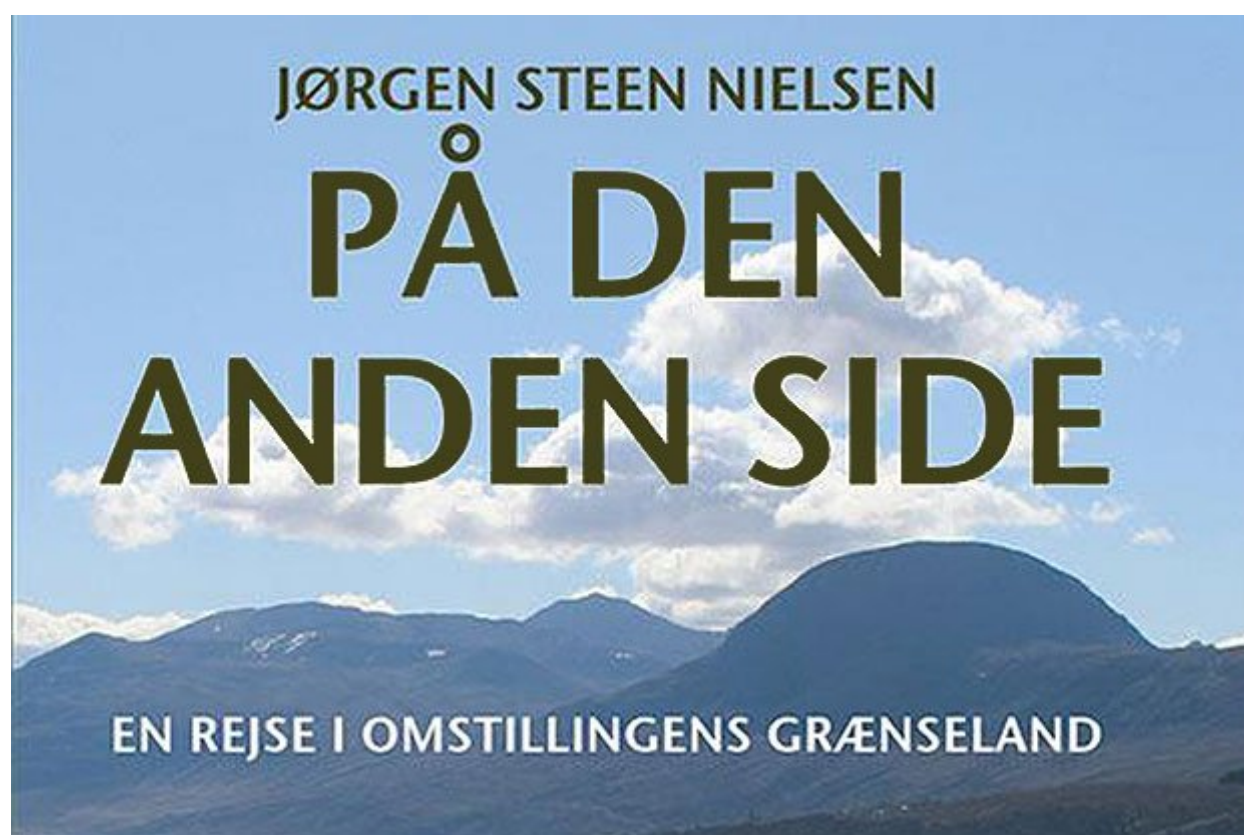

Spids ører og puds briller: Vækst er en parentes i historien

Jørgen Steen Nielsens bog 'På den anden side' er en letlæst gennemgang af mange af neoliberalismens dårligdomme – vækst, økonomi som religion og nødvendighedens politik. Han går et skridt længere i en kapitalismekritik end i sin tidligere bog 'Den store omstilling.'

AF PELLE ANDERSEN-HARILD

Jørgen Steen Nielsen er biolog og mangeårig journalist ved dagbladet Information. Han har skrevet en fortsættelse af sin bog fra 2012 *Den store Omstilling*. Men hvor den var fyldt

med grafer og tabeller, er hans nye bog totalt rensset for kurver og tabeller.

Jørgen Steen Nielsen er rejst til den anden side af Nordsøen, til det nordlige Skotland, hvor han en forårsmåned i 2015 har slået sig ned på en næsten affolket halvø, hvor de få indbyggere i vid udstrækning er tvunget til at klare tingene selv.

Om det er strøm, vand og varme, så er det indbyggernes –og Jørgen Steen Nielsens – problem selv at skaffe sig det. Nærmeste købmand/supermarked nås med en jolle over en fjord og så med bil 60 km til nærmeste lille by.

Det har givet ham tid til at samle en masse materiale fra et utal af rapporter, avisartikler, bøger og interviews. Alene noterne med henvisninger omfatter over 200 numre og er en kilde til et væld af information, den information som Jørgen Steen Nielsen på forbilledlig journalistisk vis sammenfatter for læserne.

Men desværre giver det også Jørgen Steen Nielsen anledning til en hel del lomme filosofiske overvejelser over livet på Scoraig, navnet på det gudsforladte sted, hvor han i en måneds tid udsætter sig selv for det skotske regnvejr og besværet med at hugge brænde og skaffe tilstrækkeligt med strøm til computeren.

Den del af bogen kan man roligt skrålæse hurtigt.

Men ellers er det grund til at spidse ører og pudse brillerne.

Hvor Jørgen Steen Nielsen i *Den store Omstilling* lægger alt materiale frem til en grundig kritik af kapitalismen, men stopper lige hvor man venter det store hug, så går han denne gang et skridt videre og fremlægger i en række kapitler en kras kritik af kapitalismen.

For den der kan sin Marx er der måske ikke så forfærdelig meget nyt at hente, men det er befriende at få det præsenteret i et letflydende sprog og med inddragelse af nutidige eksempler.

At Jørgen Steen Nielsen har skrevet en bog er måske lidt af en tilsnigelse, for meget store dele af bogen består i virkeligheden af citater.

Men som den erfarne journalist Jørgen Steen Nielsen er, så forstår han at udvælge citaterne med omhu og knytte dem sammen med krasse kommentarer.

I virkeligheden kan man beskrive bogen som en kæmpelang artikel i Information – og det er positivt ment. Og det er nok ikke så underligt at man undervejs i læsningen synes man tidligere har læst noget tilsvarende i Information.

Af bogens femten kapitler er kapitlerne om vækst, økonomi som religion, produktivitet, om nødvendighedens politik og landbrug de mest centrale.

Vækst

For en biolog er det selvfølgelig, at uendelig vækst er en umulighed. Det burde være logik for burhøns, der lever på en planet med endelige resurser.

Alligevel er det – også langt ind på venstrefløjen – en kendsgerning, der har vanskeligt ved at sive ind. Vækst i økonomi medfører også vækst i resurseforbrug, men den galopperende vækst og det næsten sygelige fokus, der er på vækst, viser Jørgen Steen Nielsen – med

inddragelse af en lang række publikationer – er et ganske kortvarigt fænomen.

Jørgen Steen Nielsen skriver – eller rettere citerer:

»Faktisk er de høje vækstrater, som vi vænnede os til efter 2. verdenskrig, der er noget enestående, en anomali. James Galbraith taler om 'de gyldne år' fra 1945 til starten af 1970'erne, hvor især USA og Vesteuropa oplevede en stærkt voksende økonomi med mange velsignelser for den brede befolkning.

Det er i dag ved at være en udbredt opfattelse blandt økonomer, at disse tre årtier, som i store dele af den offentlige og politiske bevidsthed formentlig repræsenterer udviklingen, som den bør være og blive igen, reelt er en historisk parentes.«

Videre hedder det at i den lange periode fra år 1000 til 1500 voksede den personlige indkomst i Vesteuropa med sølle 0,12% årligt og før den tid var der slet ingen vækst.

Væksten i forbindelse med den industrielle revolution (ca perioden 1820-1870) i Vesteuropa baseredes delvist på udbydningen af andre verdensdele, hvad der er med til at forklare, at Asien og Latinamerika i samme periode oplevede et fald i vækstrater på henholdsvis 0,1 og 0,04% pr år.

Fra 1950 til 1973 voksede personindkomsten i Vesteuropa med 4,1 pct.pr.år.

Derefter konstaterer Jørgen Steen Nielsen, at vi for OECD-området nu har faldende vækstrater fra 4,5 pct om året i 1960erne via godt 2,5 pct i 1970, ca 2,3 pct i 1980'erne, knap 1,8 pct. i 1990 og godt 0,8 pct. I 00'erne. Altså et fortsat fald i væksten.

Jørgen Steen Nielsen konkluderer:

»Frisættelsen af finanssektoren med den skabelse af fiktive papirværdier kan ses som en bestræbelse på at genskabe den evne til vækst, som var begyndt at halte for industrisamfundet. Et skift fra at basere væksten på konkrete materielle ressourcer til i stigende grad at basere den på varm luft, forventninger og finansielle væddemål.«

Det er en ret præcis beskrivelse af de problemer det neoliberalistiske samfund står i i dag. Hvordan vi får løst det problem, det er venstrefløjens opgave at give et socialistisk svar på.

Måske hjælper Jørgen Steen Nielsen os på vej i endnu en bog. Eller ender han hos Alternativet?

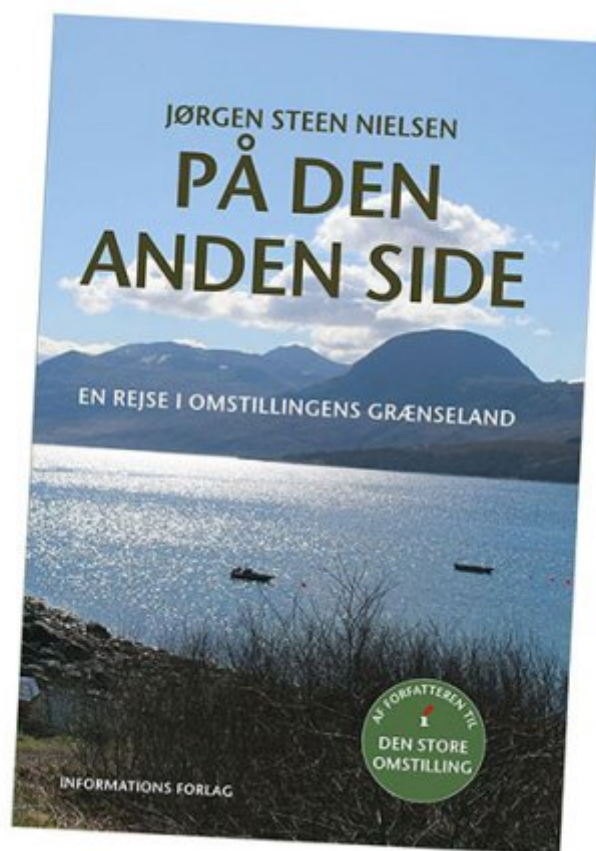
Jørgen Steen Nielsen takker i bogen i efterordet en af gennemlæserne for at have luget ud i hans mange tal. Det er en skam.

Jeg kunne godt have brugt nogle flere tal og grafer og lidt mindre lomme filosofisk snak. Men det er et mindre kritikpunkt.

Læs bogen. Den kan varmt anbefales.

Pelle Andersen-Harild er biolog og medlem af Enhedslistens miljøudvalg.

Jørgen Steen Nielsen: *På den anden side – en rejse i omstillingens grænseland.*
Informations Forlag

Redaktion: Kontradoxia

Emneord: vækst | kapitalismekritik | baggrund | boganmeldelse |

Tak fordi du bruger Modkraft.

Vi håber du har læst noget interessant eller oplysende.

Du kan støtte Modkraft via MobilePay: **36 39 73 31**